

Quiquiriquic!

Nota editorial, 11

Quiquiriquic!, 17

Els dos temples, 61

El púding del pobre i les engrunes del ric, 89

El venedor de parallamps, 117

El campanar, 131

La veranda, 161

Jo i la meva xemeneia, 189

John Marr, 247

Carta a Allan Melville, 259

*Talents esbandits, deutes salvatges i paròdies
transcendentalistes: el Melville dels cinquanta*, 265

Nota editorial

Entre els trenta-quatre i els trenta-set anys, Herman Melville (1819-1891) va publicar la majoria de contes que va escriure a la *Putnam's Monthly Magazine* i la *Harper's New Monthly Magazine*, dues revistes que havien nascut en aquella dècada als Estats Units. Van ser part d'una última fogonada narrativa, perquè l'autor, amb una edat que avui en diríem de jove promesa, ja ho havia dit gairebé tot: amb l'excepció d'una última novel·la que va publicar el 1857 —*The Confidence-Man: His Masquerade*—, a partir de la segona meitat dels cinquanta va dedicar-se, sobretot, a la poesia. *The Piazza Tales* (1856), l'únic recull que va fer Melville dels seus relats, conclouïa la seva etapa de contista, i a les cinc narracions recopilades se'ls n'afegia una d'escria expressament per a la publicació, «The Piazza» [«La veranda»]. Els contes que

formaven el volum han tingut una llarga vida pròpia —i autònoma— en la nostra llengua, com «Bartleby, l'escrivent», «Benito Cereno» o «Les Encantades»; no obstant això, tres dels textos d'aquell recull no havien aparegut traduïts fins ara al català en cap llibre de Melville que coneguem.

Per fer l'antologia hem intentat equilibrar una hipotètica «necessitat de país» (aquests tres dels *Piazza* havien de ser-hi) amb les preferències personals, que s'han materialitzat en quatre contes més. Hem decidit ordenar-los cronològicament —i per això «The Bell-Tower» [«El campanar»] el llegirem abans que «La veranda», a diferència del que passava a *The Piazza Tales*—; tanmateix, «The Two Temples» [«Els dos temples»], que la *Putnam's* va rebutjar perquè podia ofendre la moral religiosa i que no va sortir a llum fins al 1924, l'hem posat entre «Cock-A-Doodle-Do!» [«Quiquiriquic!»] i «Poor Man's Pudding and Rich Man's Crumbs» [«El púding del pobre i les engrunes del ric»], tant per la data en què va escriure's com per l'estructura díptica que comparteix amb el relat que el segueix.

Després de l'últim conte, «I and My Chimney» [«Jo i la meva xemeneia»], trobem «John Marr», que potser val més definir com a conte-poema. *John Marr* acabaria sent el títol d'un llibre de poesia de l'autor

publicat l'any 1888, del qual només van imprimir-se 25 exemplars i va ser Melville mateix qui va repartir-los a qui volia que els tingués. En diem «conte-poema» per dos motius: el primer, perquè Melville, a «John Marr» i a «Tom Deadlight», un altre dels poemes del llibre, els escriu un text en prosa com a introducció. El segon motiu és que —i això només passa amb «John Marr», perquè el text que presenta «Tom Deadlight» és brevíssim— tant el conte com el poema s'han editat diverses vegades separadament, depenent del tipus de llibre que s'estava fent. Aquí es podran llegir les dues parts juntes, tal com va pensar-les l'autor.

Sempre se'n trobarà a faltar algun, de relat, i l'antòleg, que, com el narrador del conte, no és impermeable a la melancolia, podria cridar ara: «Pobre Jimmy Rose!». Però amb el crit ja en tindrà prou, en Jimmy, per disculpar-nos l'absència. També podríem haver tornat a traduir algun dels esquetsos de «Les Encantades», que es poden llegir perfectament com a relats autònoms i farien un paper magnífic entre aquesta selecció, però hem prioritzat els inèdits, perquè quins inèdits!

Fa de colofó, justament passat el poema, una carta del 1860 a Allan Melville, en què l'autor dona indicacions a son germà de com han de publicar-se els seus versos. L'hem poguda llegir a *The Portable Melville*, un volum

miscel·lani de l'escriptor editat el 1952 que, abans que el coneguéssim, ja va anticipar el nom de la nostra col·lecció, que arriba amb *Quiquiriquic!* al dotzè volum. «En poques paraules: busca un editor decent», li deia Herman Melville a son germà. En poques paraules, és el que hem procurat ser.

QUIQUIRIQUIC!

Quiquiriquic!

O el cant del noble gall Beneventano

De cap a cap de món, últimament eren moltes les revoltes efervescentes contra despotismes miserables que havien quedat aixafades. Molts accidents esgarrifosos, de locomotores i vapors, havien aixafat també centenars de viatgers efervescents (*jo hi vaig perdre un bon amic, en un d'aquests*). En la meua vida privada també havia conegut tot de despotismes, d'accidents i d'aixafades, quan un dia de primavera, de bon dematí, incapaç d'agafar el son per les dèries que m'assaltaven, vaig sortir a passejar pel prat de pastura del pendent de casa.

Feia un aire fresc i boirós, humit, desagradable. El camp semblava poc fet encara, els seus sucus crus brollaven pertot arreu. Em vaig aïllar tan bé com vaig saber d'aquell aire rellentós amb el vestit de levita prim i encreuat que

duia —el sobretot tenia uns faldons tan llargs que només me'l posava quan sortia amb la carreta— i, empenyent amb malícia el bastó de pomera borda en la terra llimosa, vaig encorbar el cos tristici per enfilat la pujada abrupta del coster. Aquella posició tan treballosa va fer que acostés bastant el cap a terra, com si volgués envestir el món. Vaig cobrar consciència del gest, però no vaig fer altra cosa que somriure, un somriure espantós.

Tot el que m'envoltava eren símbols d'un imperi dividit. L'esforç de l'herba vella i de la jove era compartit. Als escorrancs baixos i aiguosos, la vegetació treia el cap amb un verd viu; més enllà, per les muntanyes, s'hi veien petits claps de neu que, curiosament, semblaven més elevats que els seus vessants rogencs. Tots els turons geperuts semblaven tremolosos caps de bestiar clapejat. Els boscos estaven coberts de branques resseques i mortes, arrencades pels cops de vent desfermats de març, mentre els arbrissons joves que vorejaven els boscos tot just començaven a mostrar la primera tonalitat grogosa dels brots incipients.

Em vaig asseure una estona en un tronc podrit i voluminós gairebé al cim del turó, donant l'esquena a una arbreda frondosa i observant una àmplia sanefa de muntanyes en ziga-zaga que encerclava un camp ondulos i diversificat. Per la base d'una de les llargues

serralades corria un riu mandrós, febril i palúdic, i al damunt es dibuixava un corrent paral·lel de boira ben xopa, idèntic a cada revolt a l'aigua originària de sota. Des del fons, ací i allà, enfilalls de vapor es passejaven apàtics per l'aire, com nacions o vaixells abandonats o sense timó, o com tovalloles amarades que algú havia penjat en un entramat de fils d'estendre perquè s'eixuguessin. Allà lluny, damunt d'un poble apartat, en un pany de la plana que formaven les muntanyes, descansava un dosser pla i extens fet de boirina que era com un sudari. Era el fum condensat de les xemeneies, amb l'alè condensat, exhalat, dels vilatans, que els turons empresonaven i no deixaven que es dispersés. Era massa feixuc i inert per elevar-se pel seu compte, així que s'estava allà immòbil, entre poble i cel, ocultant sens dubte molts homes amb galteres i més d'una criatura amb la panxa regirada.

La vista se'm va perdre per l'estesa de camp ondulant, i enllà de les muntanyes, del poble, d'algunes granges aïllades, fins a l'altra banda de boscos, d'arbredes, rierols, graules, ermassos, i vaig pensar: en el fons, quina poca petja que deixa l'home en aquesta terra immensa i portentosa. La terra sí que deixa petja en ell, però. Quin accident més esgarrifós, el que va tenir lloc al riu Ohio, on un bon amic meu i trenta bons jans més van